

Färdplan för omställning till nära vård i Örebro län

Version 2.0

- Tema: Hälsosfrämjande och förebyggande

Beslutad av: Chefsgrupp i samverkan social välfärd samt vård och omsorg

Beslutsdatum: 2024.12.13

Region Örebro län

Region Örebro län och Örebro läns kommuner i samverkan

Innehåll

Inledning	4
Varför en färdplan?	4
Vad är nära vård?	5
Aktörer	8
Ansvarstagande.....	8
Flera steg –våra strategier	8
Vägledande principer för färdplanen	9
Förutsättningar på systemnivå	10
Gemensamma aktiviteter 2024-2025	12
Samordning och partnerskap	12
Digitalisering	14
Trygga kompetensen	15
Universellt, riktade och indikerade främjande insatser	15
Börja med barnen	16
Uppföljning av färdplanen	17
Hur har färdplanen tagits fram?	18
Prioriteringsgrupp	18

Inledning

Varför en färdplan?

Regionen och kommunerna i Örebro län har fattat beslut om en gemensam målbild för länets omställning till nära vård. Färdplanen är vår strategi för att nå målbilden och ska bidra till ett kraftfullt genomförande. Den innehåller de områden och aktiviteter som vi gemensamt prioriterar att genomföra. Ingen kan lösa våra gemensamma utmaningar på egen hand, men tillsammans kan vi bidra till en omställning mot en god och nära vård.

Vi använder begreppet färdplan för att symbolisera att omställningen är en gemensam resa som kräver långsiktighet och uthållighet. Det förutsätter en gemensam styrning, planering och uppföljning av vår samverkan.

Färdplanen har också sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin (RUS)¹ som är länets gemensamma vägvisare mot en hållbar framtid. Där beskrivs utmaningar och länsgemensamma strategier för invånarnas vård och hälsa i länet.

Till RUS finns det handlingsplaner för utvalda strategiområden. Den här färdplanen ersätter den tidigare handlingsplanen för sammanhållen vård och omsorg.

Färdplanen är ingen detaljerad handlingsplan för det lokala arbetet eftersom förutsättningarna för att ställa om till en nära vård ser olika ut i länet. Färdplanen tar ut en länsgemensam riktning och kan vara ett stöd att utgå ifrån i det lokala utvecklingsarbetet.

För att omställningen ska kunna genomföras i sin helhet behöver varje part tillsammans i de lokala samverkansarenorna ta fram egna planer och aktiviteter för sitt lokala arbete med utgångspunkt från målbilden. Varje part äger ansvar för sin del i omställningen och behöver integrera nära vård i sina respektive verksamhetsplaner.

Det finns två andra länsövergripande handlingsplaner som ligger nära omställningsarbetet till nära vård, Länsgemensam plan för psykisk hälsa och

---

¹ [En attraktiv och pulserande region för alla - Örebro läns regionala utvecklingsstrategi 2022-2030 \(orebroll.se\)](https://orebroll.se)

suicidprevention (kommer under 2025) samt Regional e-hälsoplan². Dessa bör med fördel integreras i det lokala arbetet.

Färdplanen gäller under 2023–2026. Det finns ett värde i att arbeta långsiktigt samtidigt som färdplanens aktiviteter kommer att versions uppdateras årligen. Dels för att ständigt förbättras, dels för att ta hänsyn till förändringar och eventuella justeringar av målområden och aktiviteter.

Det är också under den perioden säkerställt statliga stimulansmedel till Regionerna och kommunerna för att bidra till omställningen nära vård. Tilldelning och beslut om omfattning av statliga stimulansmedel sker årligen med en tillhörande nationell överenskommelse för vad medel får avsättas för.

Vad är nära vård?

Omställningen till god och nära vård innebär en förändring i hela välfärden. Det är en nödvändig utveckling för att klara utmaningen med en förändrad befolkningsstruktur, där färre personer ska ta hand om fler. För att klara en så stor förändring måste hela länet hjälpas åt och arbeta tillsammans. Att ställa om är inte längre en fråga exklusivt för hälso- och sjukvården, den berör exempelvis även omsorgen, socialtjänsten, skolan, statliga myndigheter och civilsamhället.

I de statliga utredningarna kopplat till nära vård pekar man på vikten av det proaktiva arbetet. Det bedöms som en förutsättning för att klara framtidens välfärdsutmaning givet den framtida resurstillgång.

Forskning och evidens visar tydligt att hälsofrämjande arbete stärker hälsan i befolkningen så att behovet av hälso- och sjukvårdens insatser minskar.

---

² [Regional handlingsplan för samverkan Region Örebro län och länets kommuner inom området e-hälsa 2021- 2025 \(regionorebrolan.se\)](https://regionorebrolan.se/regionalehalsoplan/regionalehalsoplan-2021-2025)

I framtidens hälso-och sjukvård behöver det proaktiva arbetet vara prioriterat och flera aktörer behöver involveras med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar så att individens hela livssituation oavsett ålder kan beaktas.

Primärvården, som utförs av såväl kommuner, regioner som privata utförare, är basen och navet i vården. Primärvården behöver samspela med den specialiserade vården både på och utanför sjukhusen, kommunernas socialtjänst, skola, elevhälsan, civilsamhället samt andra intressenter som behövs utifrån invånarens perspektiv. Den nära vården har hälsan i fokus och kan inte uppnås om inte primärvården och folkhälsoarbetet sker i nära samverkan. Nära vård i Örebro län innebär att vi skapar hälsa tillsammans!

I den nationella överenskommelsen för God och nära vård finns krav på att regioner och kommuner ska ta fram en gemensam planering för primärvården.

”En central del för att kunna tillhandahålla en sammanhängande primärvård är att huvudmännen har en gemensam struktur för planering av primärvården, hur den ska utformas och utvecklas.”

”Andra centrala aspekter del i den samverkan är att regionen och kommunerna i länet har en gemensam målbild för omställningen, en gemensam systemledning samt en struktur för hur omställningen ska utvecklas och följas upp”.³

Utvecklingen av nära vård innebär inte en ny organisationsform eller vårdnivå. Nära vård är heller inte en ny benämning på dagens primärvård. Grundtanken är att den vård man som invånare behöver ofta så långt så möjligt ska finnas nära.

³ Sida 15 [Overenskommelse - God och nära vard-2023.pdf \(skr.se\)](#)

Nära i det här sammanhanget innebär geografisk närhet, relationell närhet och tillgänglighet.

Det handlar om ett förhållningssätt som avser en mer personcentrerad hälso- och sjukvård där samarbetet och samverkan mellan regioner och kommuner är central.

Målet med omställningen av hälso- och sjukvården är att invånaren får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Målet är också att individen är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferenser samt att skapa ett mer samhällsekonomiskt effektivt och långsiktigt hållbart hälso- och sjukvårdssystem.

Visuell målbild i samverkan med socialtjänst

Under 2024 påbörjades en nationell omställning för en ny socialtjänst med ny socialtjänstlag som träder i kraft 1 juli 2025. Det är också en långsiktig omställning som har många likheter med nära vård, både vad gäller målgrupp, aktörer och att arbeta mer personcentrerat och öka det främjande och förebyggande arbetet. Tillsammans omfattar båda omställningarna stora delar av välfärdsuppdraget. För invånarna och medarbetare som arbetar i gränssnittet behöver dessa omställningar integreras när så är möjligt.

I Örebro län använder vi uttrycket att ”vi skapar hälsa tillsammans”. Det är ett viktigt kommunikativt budskap och sammanfattar omställningen till nära vård omställningen och ny socialtjänst men lägger också tonvikt på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Begreppet ”Skapa hälsa tillsammans” inkluderar flera aktörer och syftar till att skapa en gemensam angelägenhet.

Det finns en uppdaterad version av den visuella målbilden där omställning till ny socialtjänst är integrerad och som med fördel kan användas när man vill inkludera ett bredare perspektiv än enbart nära vård.

Aktörer

Aktörer i färdplanen är verksamheter som primärt arbetar med vård, omsorg eller hälsa inom Regionen och Örebro läns kommuner. Vård, omsorg eller hälsa finns inte enbart i hälso- och sjukvårdsverksamheter, en eller flera områden finns inom till exempel socialtjänst, skola och folkhälsoarbetet.

Civilsamhället är en viktig aktör och samarbetsparterner för regionen och kommunerna men de underordnas inte i de krav som ställs i färdplanen.

Ansvarstagande

För att målbild och färdplan ska bli verklighet behöver de vara en grund i mål-, verksamhets- och budgetarbete och integreras i ledningssystem hos respektive part. Det krävs engagemang och aktiviteter inom respektive huvudman och i samverkan.

Ett viktigt uppdrag för ledning och styrning hos respektive part är att stötta både den utveckling som behöver påbörjas, och de utvecklingsarbeten som redan pågår, gemensamt och lokalt. Omställning till nära vård ställer olika krav på parterna att agera utifrån den kontext de befinner sig i då olika verksamheter har kommit olika långt i omställningen. Tillit, ansvar och samverkan är en förutsättning för att komma framåt.

Flera steg – våra strategier

För att nå målbilden för nära vård behöver vi framåt uppgradera delar av färdplanen i nya versioner, det kommer göras årligen. Vi befinner oss i en föränderlig tid där vi måste våga ompröva och omvärdera vår riktning framåt. Det förutsätter att vi arbetar gemensamt.

För att underlätta kommer vi årligen att välja ut ett tema (hållplats) som vi gemensamt bedömer hjälper oss framåt i omställningen, första temat är primärvården som nav. Det andra temat (hållplatsen) kommer att vara hälsofrämjande och förebyggande. Varje tema får ett uppmärkshetsår där vi lägger särskilt fokus på kommunikation och insatser som stödjer det utvalda området.

Inför ett tema behöver vi arbeta användardrivet och inkludera invånare och medarbetare tillsammans med tjänstemannaledning och politik för att identifiera brister, styrkor och relevanta insatser.

Vägledande principer för färdplanen

Färdplanens aktiviteter ska utgå från formuleringarna från området ”samverkan” i länets gemensamma målbild för nära vård.

Så samarbetar vi

Vi jobbar i **partnerskap**, i gränsöverskridande **team**.

Individens behov är vår gemensamma utgångspunkt – inte gränsdragning eller ansvarsområden.

Vi arbetar **hälsofrämjande, förebyggande** och **rehabiliterande**.

Vi är **likvärdiga parter** – vi **informerar varandra** och gör varandra delaktiga inför beslut.

Vi hjälps åt – vi delar på arbetet – genom att **sambemanna** och **samfinansiera**.

Vi tar ett gemensamt ansvar för att **utveckla** hälso- och sjukvården.

Du når länets gemensamma målbild via den här [länken](#)

Förutsättningar på systemnivå

Våra gemensamma aktiviteter ska utgå från målsättningen om en **jämlik hälsa** samt vara **långsiktigt** och **ekonomiskt hållbara**.

För att vi framåt ska kunna genomföra intentionerna i målbilden och aktiviteterna i färdplanen krävs att några övergripande förutsättningar är på plats. Arbetet med dessa förutsättningar behöver formaliseras och påbörjas under 2023. Arbeta behöver pågå under hela mandatperioden

1. Gemensam plan för primärvården som nav

Vi behöver sätta en **gemensam** ambitionsnivå, prioritering och plan för hur primärvården behöver stärkas för att kunna vara navet i den nära vården.

Det finns krav i den nationella överenskommelsen om en gemensam plan, det finns även ett lagförslag på gemensam plan för primärvården.

Aktivet: En uppdragsplan är antagen och uppdragsledare är utsedda. Syftet med planen är att säkerställas parternas gemensamma och enskilda ansvar för basen i den nära vården vilket inkluderar tillgänglighet, samordning, kontinuitet och proaktivt arbete.

2. Utveckla gemensam systemledning för omställningen

Redan i dag finns samägda verksamheter mellan Regionen och kommunerna. Det finns en förväntad och önskvärd utveckling där fler projekt och verksamheterna är samägda. Formerna och spelreglerna för att kunna leda tillsammans behöver utvecklas.

Aktivet: Ett uppdragsdirektiv är framtaget för hur länets systemledning kan utvecklas. Uppdraget omfattar att identifiera vad systemledning är och vilka förutsättningar som krävs för att det ska fungera.

Systemledningen behöver genomlysas utifrån tre nivåer:

1. Politisk systemledning där förslagsvis specifika samverkansrådet är politisk styrgrupp för det gemensamma omställningsarbetet

2. Tjänstemannaorganisation – vilket arbetsätt ska vi ha för att bättre kraftsamla och hushålla med gemensamma resurser i vårt partnerskap Nära vård mellan Regionen, kommunerna, kommunikation och forskning. Systemledningen inkluderar även förvaltning och utveckling av färdplanen.

3. Systemledning i praktiken – Utforska vidare hur principerna och ordningen ska vara när vi samäger och eller samleder verksamheter, tex:

Tullhuset, rehabilitering, mobila närsjukvårdsteam

Det finns ett uppdragsdirektiv framtaget för samverkansorganisationen men uppdraget har inte startat. Det har dock genomförts en systemanalys på gränssnittet för rehabilitering. Det finns insikter att ta med från den analysen i uppdraget när det påbörjas.

3. Uppföljningsmodell som går i takt med det nationella arbetet

En uppföljning av omställningen till Nära vård är nödvändig för att veta att rätt saker görs vid rätt tid och ger effekt. Dagens utvecklingsmått, indikatorer men även studier är anpassade efter gårdagens vård och omsorg. Det är inte fastslaget på nationell nivå hur omställningen till nära vård ska följas upp och mätas.

Aktivitet: En uppdragsplan är antagen och en uppdragsledare är utsedd. Uppdraget kommer att arbeta integrerat med gemensam plan för primärvården som nav.

Gemensamma aktiviteter 2024-2025

I länet finns beslutade gemensamma aktiviteter för omställningen till nära vård som pågår och som kan pågå under färdplansperioden. I det följande avsnittet beskrivs en sammanställning av de länsgemensamma aktiviteter kopplade till mål som ska genomföras under 2024-2025. Detta avsnitt kommer att revideras årligen.

Aktiviteterna beskrivs under följande områden:

I några fall sker konkretisering och uppföljning av aktiviteterna i andra gemensamma handlingsplaner.

Alla aktiviteter ska ha en projektplan eller ett uppdragsdirektiv som är innehåller tidsplan, uppdrag, genomförande, finansiering och uppföljning.

Samordning och partnerskap

Mål	Aktiviteter
Gemensam plan för primärvården som nav	Utse uppdragsledare, anta uppdragsplan och påbörja arbetet med en gemensam plan.
Utveckla en gemensam systemledning för omställningen	Anta uppdragsdirektiv och påbörja upphandling för genomförande av utveckling.
Ta fram en uppföljningsmodell för att kunna följa omställningen till en nära vård.	Utse uppdragsledare, anta uppdragsplan och påbörja arbetet med en uppföljningsmodell.

Få drivkraft i omställningen till nära vård.	Utse processledare eller likvärdigt utsedda resurser med mandat att vara drivande i omställningen lokalt och i lokal samverkan.
Inrätta mellanvårdsformer för sköra äldre	Genomföra och utvärdera pilotprojekt på Tullhuset.
Förbättra den psykiska hälsan	Aktiviteter beskrivs i plan för Psykisk hälsa
Sammanhållen hemrehabilitering	Ta fram beslutsunderlag för att förändra gränssnittet.
Sammanhållen organisation för medicintekniska produkter	Utifrån pågående utredningsuppdrag ta fram fortsatt plan/beslutsunderlag
Bättre stöd till verksamheterna på primärvårdsnivå i nutritionsvårdsprocessen	Funktionen dietist direkt utvecklar arbete med utbildning, rådgivning och uppsökande verksamhet
Säkerställa ansvar och roller för länets process för egenvård	Ta fram överenskommelse och metodstöd och implementeringsplan för egenvårdsbedömning. Stödja med informationsinsatser. Fördjupad utredning om vårdens övergångar vid avancerad egenvård och utreda om differentierad korttidsvård för barn och unga med kommunal hälso-och sjukvård.
En strategi och plan för kommunikation om Nära vård omställningen och dess aktiviteter.	Gemensam Hemsida Gemensamt budskapsunderlag Länsgemensam resurs för kommunikation Enas ett gemensamt språk (begrepp)
Förbättra in-och utskrivning från slutenvård.	Översyn av överenskommelse Samverkan vid utskrivning samt ViSam-modellen.
Skapa bättre förutsättningar för ett fungerande samspel mellan de olika vårdgivarna inom primärvården.	Överenskommelse för sjukvård i hemmet. Ta fram beslutsunderlag, beslut. Ta fram implementeringsstöd och planera för implementering.

Skapa bättre eller stärka förutsättningar för samverkan i länsdelarna.	Länsdelarna har tilldelats 2 mkr för att göra en lokalanpassad plan för aktiviteter som stärker samverkan i den nära vården.
En bättre sammanhållen process vid kognitiv svikt och demenssjukdom under utredning och efter diagnos.	Ett projektuppdrag är framtaget för att i länet arbeta med: <ul style="list-style-type: none"> - Kognitiv utredning av god kvalitet - Systematiskt stöd efter diagnos - Säkerställd årlig uppföljning - Strategi för kunskaps- och kompetensutveckling inom området

Digitalisering

I arbetet med färdplanen framkommer en tydlig viljeriktning om en hög prioritet av nedanstående aktiviteter.

Aktiviteter hanteras inom ramen för Regional e-hälsoplan.

Mål	Aktiviteter
Länsgemensam samordning för digitalisering.	En utvecklingsledare som arbetar strategiskt med regional e-hälsoplan och digitaliseringsombud som stödjer den lokala digitaliseringsomställningen.
En digital samordnad vård- och omsorg	Gemensam lösning för digitala vårdmöten i länet och digital SIP på 1177.
Förbättrad digital tillgänglighet/kontaktvägar	Gemensam digital ingång för vård i länet på 1177.se
Digitalt läkemedelsstöd	Utredning om läkemedelsrobot och andra digitala stödinsatser vid stöd med läkemedel i ett tidigt skede av vårdprocessen.

Trygga kompetensen

Mål	Aktiviteter
Trygga kompetensförsörjningen	Fortsätta arbetet utifrån den gemensamma kompetensförsörjningsplanen
Stärka innovationsledning hos chefer och verksamhetsutvecklare hos huvudmännen	Digital utbildning i innovationsledarutbildning
En personcentrerad vård och omsorg.	Arbeta fram stödmaterial i form av utbildning, filmer och metodstöd.

Universellt, riktade och indikerade främjande insatser

Hälsofrämjande och förebyggande är länets tema för nära vårdomställningen 2023-2024.

Mål	Aktiviteter
Hälsokunniga beslutsfattare	Med stöd av tjänstedesign ta fram stödmaterial för att höja kompetensen hos beslutsfattare och medarbetare.
Främjande insatser i länsdelarna	Folkhälsocheferna och folkhälsoteamen tilldelas 2 mkr vardera för att genomföra identifierade och prioriterade främjande insatser i respektive länsdel.
Öka inkludera av civilsamhället i främjande insatser till en nära vård.	RF-SISU får i uppdrag, genom samverkansavtal, att samordna och administrera avsatta medel för civilsamhället att ansöka om medel för främjande nära vård insatser.
Öka kunskapen om främjande arbetet.	Föreläsningsserier med på fokus på främjande.
Öka förutsättningar för barn och unga att leva ett aktivt och hälsosamt liv.	Erbjuda kommunerna i länet att ansluta till Generation Pep kommun.

	En länssamordnare, RF-SISU, finns till stöd för kommunerna.
Minska fall hos 65 år äldre	Ta fram stöd för informationskampanjer och informationsmaterial till invånare. Länsgemensam aktivitet under hösten.

Börja med barnen

Mål	Aktiviteter
Minska obesitas hos barn	Preventivt arbete av barnläkare och psykolog gentemot familjecentraler, MVC, BVC och skolpersonal.
Öka förutsättningar för barn och unga att leva ett aktivt och hälsosamt liv.	En riktad mat- och rörelsesatsning till länets alla förskolor med stöd av Generation Pep. En länssamordnare från RF-SISU stödjer förskolorna i uppdraget.
Stärka språkutveckling hos och unga	I projektform förstärker med logoped på tre familjecentraler som språkförebilder och utbildningsinsatser samt tillsätter logoped på barnhälsovårdsteamerna i Örebro och södra länsdelen.
Föräldraskapsstöd	Implementering av antagen strategi för föräldraskapsstöd.
Överenskommelse familjecentraler	Det pågår en uppföljning och översyn av nuvarande överenskommelse gällande familjecentraler.

Uppföljning av färdplanen

Ansvarig för färdplanen är chefsgruppen för samverkan för social välfärd samt vård-och omsorg. Årlig rapportering sker till chefsgruppen sker inför revidering.

Hur har färdplanen tagits fram?

Under april 2022 bjöds medarbetare och chefer från vård, omsorg och folkhälsoverksamheter i länet in till fyra digitala workshopar för att bidra med tankar och perspektiv om förutsättningar och förväntningar om den primära vården som nav.

Det fanns även en digital anslagstavla som var öppen under 14 dagar på Padlet med instruktioner och möjlighet att på egen hand lämna synpunkter och förslag.

Resultatet presenterades för fackligt förtroendevalda med möjlighet att kommentera och komplettera underlaget.

Den 13 maj 2022 bjöds länets politiker och chefstjänstepersoner in till en workshop för att ta del av resultat och processa frågeställningar inom områdena:

- Tillgänglighet
- Kontinuitet
- Samordning
- Proaktivitet

Under workshopen skrevs 849 postlappar, dessa sammanställts i 23 kategorier.⁴

Prioriteringsgrupp

För att prioritera förslag från workshopen tillsattes en grupp med representanter från:

- **Regionen** - Hälso- och sjukvårdsdirektör samt områdeschefer
- **Länets kommuner** - Kommundirektör, fyra socialchefer och folkhälsochef
- **Civila samhället** - Verksamhetschef RF-SISU
- **Välfärd och folkhälsa**, Regional utveckling - Områdeschef

---

⁴ Sammanställning av post-it lappar och klustring efter workshop den 13 maj [Copy of Efterarbete 13 maj, Online Whiteboard for Visual Collaboration \(miro.com\)](#)

Gruppen har lyft fram att våra gemensamma aktiviteter under färdplansperioden ska utgå ifrån **jämlik hälsa** samt vara **långsiktigt** och **ekonomiskt hållbara**. Därutöver har de prioriterat fem aktiviteter som återfinns i färdplanen.

1. Stärk upp primärvården
2. Gemensam kommunikationsstrategi för nära vård
3. Tillsammans innebär att vi ibland behöver systemsamleda gemensamt
4. En gemensam digital plattform bidra till en digital samordnad vård- och omsorg
5. Vi har en gemensam digital ingång för vård i länet, 1177.se